

Rozenburg-tegeltafel van prinses Wilhelmina in 1891

Het is de nieuwste, monumentale aanwinst van de Stichting Keramisch Museum Goedewaagen. Een als statieportret van de tienjarige prinses Wilhelmina in rouwdracht geschilderd tegeltafel. De 140 centimeter hoge tegelschildering werd in de nazomer van 1891 aan de plateelschilder Daniël Harkink bij de Haagse Plateelfabriek Rozenburg in opdracht gegeven. Voor het virtuoos in grijze en zwarte tonen geschilderde portret werkte de in Delft en Den Haag geschoolde Harkink naar een statiefoto van eind 1890. En dat deed hij zo verfijnd dat textielhistorici nu aan de hand van zijn tableau ook zelfs de rouwdracht kunnen analyseren. De jonge prinses blijkt bijvoorbeeld gebreide steekmouwen tegen de kou te dragen. Steekmouwen waren toen ook trend, bijvoorbeeld in de streekdracht van Marken.

Aanleiding voor het statieportret was het overlijden van Wilhelmina's vader, koning Willem III, op 23 november 1890. Wilhelmina was vanwege haar leeftijd nog niet troongerechtigd; koningin-moeder Emma van Waldeck-Pyrmont was daarom tot september 1898 regentesse. Archiefonderzoek leerde dat eind augustus 1891 bij Rozenburg, Nederlands eerste en tegelijk belangrijkste Art Nouveau-fabriek, het statieportret in twee formaten door Harkink geschilderd is. Eén van 40 tegels groot, zoals het nu verworven Nieuw Buiner exemplaar, en één van 70 tegels. Overheidsinstellingen en bedrijven konden deze tableaux toen kopen voor Hfl. 77,25 per stuk.

Het tegeltafel is zeer onlangs verworven door de Collectie Meentwijk in Bussum, Nederlands belangrijkste particuliere kunstnijverheidsverzameling voor de periode 1890-1940. Het werd direct in bruikleen gegeven aan het Keramisch Museum Goedewaagen. Dit bruikleen illustreert ook hoe met hulp van 's lands belangrijkste, particuliere keramiekverzamelaars een kapitale collectie opgebouwd kon worden. In geen ander Nederlands museum is nu met name zo'n indrukwekkende collectie van heel vroege Rozenburg-tableaus uit de periode 1891-1900 te zien met werk van toen Nederlands belangrijkste tegelschilder Daniël Harkink.

Harkink leefde van 1862 tot 1953. Opgeleid bij De Porceleyne Fles en de Polytechnische School - nu de TU - in Delft en bijgeschoold bij de Haagse academie als kunstschilder begon Harkink in 1883 bij Rozenburg te werken. In 1901 trad hij in dienst van de Goudse Plateelbakkerij Zuid-Holland als tegelschilder en glazuurspecialist.

Recentelijk kregen wij het bericht dat zich in de collectie van het Zuid-Afrikaans Museum in Amsterdam de grote versie van Harkinks tableau bevindt. Dit tableau heeft een koninklijke bordure met de ornamenten van de kroon en oranje-appeltjes.

(Foto onder: Gerrit Serné, Zuid-Afrikaans Museum)

